

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปนั้นปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น การพัฒนาทรัพยากรด้านการเงินและทรัพยากรค่ามนุษย์ เป็นต้น ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น การศึกษามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ การพัฒนามนุษย์นั้นจะสำเร็จตามเป้าหมายมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับ การวางแผนลงทุนการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

การลงทุนด้านศึกษานั้น จะต้องมีส่วนร่วมกันระหว่าง รัฐบาล ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบ สถาบันการศึกษาของรัฐกับสถาบันการศึกษาของเอกชน และนักศึกษาและผู้ปกครอง สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น เป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นการลงทุนที่สูงที่สุด *จนเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักศึกษาสูงกว่าระดับอื่น ซึ่งจากการศึกษาของ วิลลิส เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2524) กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายรายหัวของนิสิตต่อปีสำหรับนิสิตคณะสังคมศาสตร์สูงประมาณ 20,000 - 25,000 บาท และนิสิตทางสาขาอาจจะไ้มากกว่านี้ ถึงแม้ว่าการลงทุนในการศึกษาจะสูง แต่ก็เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าเพราะประเทศชาติมีความจำเป็นต้องอาศัยพลังความคิดจากกลุ่มบุคคลผู้ได้รับการฝึกฝนจากสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้วางแผนพัฒนาประเทศในโอกาสต่อไปนี้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาค่าใช้จ่ายในการลงทุนของทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นของนักศึกษา เพราะการที่บุคคลจะสามารถศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้มากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความจำกัดทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคล ดังเช่น พจน์ สะเพียรชัย (2521) ได้กล่าวว่า ผู้มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจที่ดีจะมีโอกาสในการศึกษาและพัฒนาตัวเองได้ดี ส่วนผู้ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจมักจะมีโอกาสในการศึกษาและพัฒนาตัวเองน้อย

ในการลงทุนทางการศึกษาคควรคำนึงถึงความสอดคล้องในความต้องการ
กำลังคนและแผนการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนหาทางช่วยเหลือผู้ที่มีโอกาสน้อยทางการ
ศึกษา และในปัจจุบันนี้จำนวนประชากรของประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี * แต่รัฐมี
การลงทุนทางด้านการศึกษาค่อนข้างจำกัดและยังไม่สามารถลงทุนการศึกษาได้ตามที่ *
องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมแห่งประชาชาติ ญีวไน 2524) แนะนำให้
รัฐควรลงทุนทางด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 5% ของรายได้ทั้งหมดของชาติตั้งแต่ใน
ปี 2525 รัฐได้ลงทุนในค่านี้อย่างเพียง 2.9 % เท่านั้น เพราะเหตุนี้มหาวิทยาลัยของรัฐ
(เว้นแต่มหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงหรือมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ศรีนครินทร์) จึงไม่สามารถที่จะรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อได้มากนัก ขณะที่ผู้สำเร็จ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้นทุกปี ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงมีส่วนร่วม
ในการให้บริการในค่านี้อย่างมาก แต่ในสถาบันของรัฐนั้น รัฐได้ช่วยในการลงทุนการศึกษา
ของนักศึกษาในระดับนี้โดยรัฐออกให้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งนักศึกษาจะต้องรับภาระ
เองซึ่งในส่วนของนักศึกษานั้นจะเป็นค่าธรรมเนียมการศึกษาในอัตรา 8 - 10 %
ของค่าใช้จ่ายรายหัวของงบดำเนินการเท่านั้น ส่วนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
นักศึกษาต้องรับภาระในการลงทุนทางด้านการศึกษาในส่วนที่เป็นงบดำเนินการเท่าที่
จ่ายจริง ดังนั้นจึงทำให้ให้นักศึกษาในสถาบันเอกชนจำเป็นต้องลงทุนในการศึกษาสูงกว่า
นักศึกษาจากสถาบันของรัฐ และในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละแห่งค่าใช้จ่ายที่
นักศึกษาจะลงทุนย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแหล่งที่ตั้งอีกด้วย เช่น อยู่ในภาคเหนือ
และภาคกลาง ฐานะเศรษฐกิจของบิดามารดาหรือนักศึกษาเอง ตลอดจนสภาพ
แวดล้อมและความจำเป็นที่นักศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป

✓ รังสรรค์ ชนะพรพันธ์ (2518) กล่าวว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญในการ
กำหนดความสามารถที่จะให้ใคร่จัดการบริหารการศึกษาหรืออำนาจในการซื้อ ถ้าหาก
รายได้ต่ำกว่าระดับหนึ่งแล้วก็ไม่สามารถซื้อบริการการศึกษาได้ จะรับบริการการศึกษา
ได้ก็ต่อเมื่อมีรายได้สูงกว่ารายได้อื่นๆระดับหนึ่ง จะเห็นได้ว่ารายได้บุคคลและจำนวน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาในเชิงเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือและส่วนกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่มหาวิทยาลัยเอกชนในแต่ละแห่งลงทุนในด้านการศึกษากับค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาเป็นผู้อุปถัมภ์
3. เพื่อศึกษาปัญหาทางการเงินของนักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยและแนวโน้มของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือและส่วนกลาง
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างในเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในแต่ละสถาบัน
- ✓ 3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับส่วนราชการของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยเอกชนในการที่จะวางแผนการศึกษาและอุดหนุนทางการศึกษา บริการการศึกษา การหางาน และความช่วยเหลือทางการเงิน
- ✓ 4. ทำให้ทราบถึงสถานการณ์และปัญหาทางการเงินของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน
- ✓ 5. เป็นแนวทางให้นักศึกษาและผู้ปกครองในการวางแผนทางการเงินและประเมินทุนส่วนตัวเพื่อการศึกษาและเลือกสรรสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น
6. เป็นแนวทางในการหานายอัครการกองทุนในด้านการศึกษาในอนาคต

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ และส่วนกลางรวมจำนวน 4 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ในปีการศึกษา 2528 ทั้งนี้ไม่รวมถึงมหาวิทยาลัยเอกชนที่เพิ่ง เปลี่ยนสถานะหลังปี 2528
2. การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเฉพาะนักศึกษาในภาคเรียนปกติเท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาโดยคิดเฉลี่ยต่อเดือน

ข้อทกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับอายุ เพศ คณะ ชั้นปีการศึกษา
2. นักศึกษาที่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 4 แห่ง
ในปีการศึกษา 2528
3. แบบสอบถามเชื่อถือได้ เพราะได้มีการทดสอบและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ศัพท์บางคำในความหมายเฉพาะดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเอกชน หมายถึง สถาบันการศึกษาเอกชนที่ได้รับ
เปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2528 รวม 4 มหาวิทยาลัย
ได้แก่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้า มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์

2. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษาภาคปกติเต็มเวลา
ในหลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 4 แห่ง ในปีการศึกษา 2528

3. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว หมายถึง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักศึกษาได้รับจาก
บิดา มารดา หรือผู้อุปการะ และในส่วนตัวที่ตนเอง เพื่อนำมาใช้จ่ายทั้งในค่านส่วน
ตัวและค่านการศึกษาของตนเองโดยแบ่งแยกเป็น

3.1 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับที่พักอาศัย ค่าอาหาร ๗ ที่พัก ค่าใช้จ่าย
อื่น ๆ เกี่ยวกับที่พัก เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าซักผ้า

3.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวนอกที่พักอาศัย ได้แก่ ค่าอาหารนอกบ้าน
ค่ายานพาหนะประจำวัน ค่าบันเทิง และค่าพักผ่อนหย่อนใจ
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าตัดผม

3.3 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับเสื้อผ้า เครื่องใช้อื่น ๆ ค่ารักษา
พยาบาลในกรณีที่ไม่ได้ใช้บริการของสถานศึกษา

3.4 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ ค่าลงทะเบียนวิชา
เรียน ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงต่าง ๆ ค่าอุปกรณ์การศึกษา
ค่าใช้จ่ายในการศึกษาภาคปฏิบัติ

4. ปีการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาที่นักศึกษาใช้ในการศึกษาใน 2 ภาค
การศึกษาเป็นเวลา 8 เดือน

5. การลงทุนทางด้านการศึกษา หมายถึง รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้อุปถัมภ์รวมทั้งค่าใช้จ่ายในส่วนที่นักศึกษาได้จ่ายไปตามข้อ 3

6. ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อเดือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยรายหัวต่อเดือนของนักศึกษามีการศึกษา 2528

7. ค่าใช้จ่ายของสถาบัน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ทางสถาบันใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในปี 2528 ซึ่งแบ่งเป็นกองทุน 4 กองทุน คือ กองทุนทั่วไป, กองทุนทรัพย์สินถาวร, กองทุนสงเคราะห์ และกองทุนวิจัยและห้องสมุด และเป็นค่าใช้จ่ายที่สถาบันในการดำเนินการเป็นระยะเวลา 1 ปี